

Knjiga dr. Stipana Trogrlića predstavljena je u Puli

U prepunoj dvorani pulske podružnice Instituta Ivo Pilar u Puli predstavljena je u srijedu, 15. travnja 2015., knjiga dr. Stipana Trogrlića "Represija jugoslavenskog komunističkog režima prema Katoličkoj Crkvi u Istri 1945. - 1971."

Riječ je o opsežnoj monografiji kojom je po prvi puta vrlo sistematično razrađena tematika represije prema Crkvi u Istri u suvremenoj povijesti, uzimajući u obzir povijesni kontekst, povijest izgradnje represivnog djelovanja te kompleksno funkcioniranje tog sustava.

Ta represija nije provođena samo ometanjem pastoralnog djelovanja, nego su teške učinke tih procesa osjetili nadasve svećenici koji su nerijetko bili zatvarani, ali ona je provođena i na mnogo široj skali, ideološkim oblikovanje javnoga mijenja, preko agrarne reforme, konfiskacijom crkvenih dobara te raznim oblicima fiskalnih i drugih pritisaka na crkvenu imovinu.

Predstavljanjem je, u ime nakladnika, Državnog arhiva u Pazinu, moderirao ravnatelj te institucije, dr. Elvis Orbanić, koji je i predstavio autora. O sadržaju sistematskih cjelina govorio je jedan od recenzenata, povjesničar dr. Marko Medved, docent na Teologiji u Rijeci, specijalist za povijest Crkve zapadne Hrvatske prve polovine 20. st., koji je u pregledu sadržaja istaknuo relevantne točke obrađene u pojedinim poglavljima knjige.

Knjiga započinje prikazom međuratnog i ratnog nacionalno-političkog okvira, od 1920. do 1945. bez čijeg poznavanja nije moguće pravilno razumjeti događaje i djelovanje aktera, režima i Crkve, koji su analizirani u knjizi, naglasio je dr. Medved. U prvom poglavlju dr. Trogrlić donosi niz informacija i o napadima na pripadnike Crkve, a posebna pozornost obraćena je na zbivanja oko Krvave krizme

u Lanišću gdje je mučeništvo podnio bl. Miroslav Bulešić.

Slijedi pregled provođenja agrarne reforme te detaljnog popisa oduzetih posjeda po dekanatima i župama. Drugo poglavlje opisuje izgradnju sustava represije od 1947. do 1952. koji u svom razvoju, osim ometanja pastoralnog rada, donosi nova oduzimanja crkvenih posjeda i pojačavanje fiskalne represije prema Crkvi, ali nastavlja i sa značajnim progonima klera i vjernika laika te napadima na biskupa Dragutina Nežića. Knjiga donosi i prikaz dinamike i okolnosti prekida diplomatskih odnosa tadašnje države i Svete Stolice.

Posebna pozornost pridana je i situacijama u Visokoj teološkoj školi u Rijeci, čiji su bogoslovi bili suđeni, a Bogoslovija zatvarana, te nadzoru i odnosu vlasti prema Biskupskim sjemeništu i gimnaziji u Pazinu. Knjiga završava poglavljem naslova „Iznevjerene nade i očekivanja 1960. – 1971.“ u kojem autor prikazuje nastavak raznih procesa protiv svećenika, zatim rušenja, zatvaranja i onemogućavanja gradnje sakralnih objekata te zaključuje osvrtom na zabranu tiskanja Istarske Danice 1972. godine.

Dr. Josip Grbac, redoviti profesor na Teologiji u Rijeci kao glavi i odgovorni urednik izdanja u svom osvrtu na djelo istaknuo je kako posebna vrijednost izdanja leži u činjenici da je autor, osim iznošenja faktografije ušao i u „infrastrukturu“ problematike. Dr. Trogrlić je vrlo vjerodostojno i objektivno na osnovu mnoštva autentičnih arhivskih materijala, a kao izvrstan poznavatelj tematike, kojom se već dugo bavi, puno pozornosti pridao i rasvjetljavanju namjere onih čije djelovanje opisuje u knjizi, što je „conditio sine qua non“ njihovog objektivnog povijesno znanstvenog vrednovanja, posebice u smislu prosudbe njihove moralne odgovornosti, naglasio je dr. Grbac.

Na kraju se okupljenima obratio i sam autor, započevši sa zahvalama svim suradnicima na tom vrijednom ostvarenju, te institucijama gdje je provodio istraživanja za realizaciju knjige, Biskupijskom arhivu u Poreču, Državnom arhivu u Pazinu, Državnom arhivu u Zagrebu te župnim arhivima diljem Porečke i Pulske biskupije i nad/biskupijskim arhivima u drugim dijecezama. Kap primarni cilj knjige istaknuo je nastojanje odgovaranja na pitanje „Koji su bili razlozi da je komunistički režim tako represivno djelovao prema Crkvi u Istri, koje su posljedice tog represivnog režima, ne samo po crkveno djelovanje nego i djelovanje na cjelokupni društveni odnos?“.

Knjiga, ukoliko bude prihvaćena u dobroj vjeri, može doprinijeti, kao što je govorio sv. papa Ivan Pavao II., potrebi čišćenja povijesne memorije, kako bismo onda i prema budućnosti s tom pročišćenom memorijom mogli krenuti svježije i poletnije, istaknuo je autor. Povijesne studije poput ove trebale bi imati funkciju socijalne terapije, trebale bi pripomoći da razne kontroverze, nedoumice i razna ideološka sučeljavanja budu ostavljene po strani, a da se povijest prepusti struci, povjesničarima, zaključio je.